

Riigi Tugiteenuste Keskus
Lökke 4, 10122 Tallinn
toetused@rtk.ee

05.10.2023

VAIE
RIIGI TUGITEENUSTE KESKUSE 06.09.2023 OTSUS NR 11.1-12/23/1127

Vaide esitaja (toetuse saaja): **Sihtasutus Kuressaare Haigla**
Registrikood: 90004059
Aia tn 25, 93815 Kuressaare
E-post: haigla@saarehaigla.ee

Vaide esitaja esindajad: **Mart Moorlat**
Hankeekspert OÜ
Kajaka tee 22, Harku vald 76909
E-post: info@hankeekspert.ee, tel: +3725117579

Toetuse saaja taotlus: **1. Palun tunnistada Riigi Tugiteenuste Keskuse 06.09.2023 OTSUS nr 11.1-12/23/1127 finantskorrektsiooni tegemise kohta ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta kehtetuks ja lõpetada otsuses välja toodud asjaolude suhtes menetlus.**

1. VAIDE OBJEKT

- 1.1. Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi **rakendusüksus** või **RTK**) edastas 06.09.2023 toetuse saajale otsuse 11.1-12/23/1127 „finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta“ (edaspidi **otsus**).
- 1.2. Rakendusüksus otsustas teha finantskorrektsiooni otsuse projekti „SA Kuressaare Haigla psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine, magnetresonantstomograafi soetamine ja vastavate ruumide väljaehitamine“ (struktuuritoetuse registris projekti nr 2014-2020.15.02.21-0006; edaspidi **projekt**) osas.
- 1.3. Otsuses on leitud, et rakendusüksuse hinnangul ei ole toetuse saaja riigihanke viitenumbri 243498 „Magnetresonantstomograafi ostmine“ (edaspidi hange nr 243498) ja riigihanke viitenumbri 250554 „MRT ruumide väljaehitamine“ (edaspidi hange nr 250554) läbiviimisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi **RHS**) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus antud rikkumistega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning loeb mitteabikõlblikuks kuluks **263 800 eurot**.
- 1.4. Toetuse saaja vaidleb otsusele täies ulatuses vastu. Otsuses sisalduvad järeldused on ebaõiged ja põhjendamatud.

- 2. Toetuse saaja sisulised vastuväited riigihanke viitenumbri 250554 „MRT ruumide väljaehitamine“**
- 2.1. Otsuse p 4.1 on öeldud, et *hankemenetluse liigi valiku puhul ei saa hankija oma suva järgi eeldatavat maksumust määrata, vaid peab selle määrama vastavalt turuolukorrale. Kuna kõik pakkumused, mis esitati olid üle kolme korra kõrgemad kui eeldatav maksumus, ei saa rakendusüksus lugeda hankija seatud eeldatavat maksumust korrektseks.*
- 2.2. Toetuse saaja korraldas **avatud hankemenetluse** ehk rakendusüksus ei saa väita, et hankemenetluse liik on vale.
- 2.3. Vastavalt RHS § 93 lg 1 p 1 ei või avatud hankemenetluses olla pakkumuste esitamise tähtaeg lühem kui **15 päeva** hanketeate registrile esitamisest arvates, välja arvatud ehitustööde hankelepingu puhul, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda, kuid on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast ja kogu hankemenetluse teabevahetus toimub elektrooniliselt.
- 2.4. RHS § 93 lg 2 võimaldab tähtaegsid lühendada, kui hankijal ei ole võimalik pakkumuste esitamise miinimumtähtaegadest kinni pidada kiireloomuliste asjaolude tõttu. Põhjendus tuleneks antud juhul projekti abikõlblikkuse perioodist.
- 2.5. **Rakendusüksuse ei ole oma otsuses arvestanud toetuse saaja selgitustega.**
- 2.6. Rakendusüksuse õiguslik põhjendus tugineb ainult RHS § 93 lg 1 ehk puuduvale 3 päevale, mis arvestades hankemenetlust on ebaoluline. Toetuse saaja leiab, et **tegemist ei ole olulise rikkumisega**, kuna antud juhul tuleb arvestada ka muid asjaolusid:
- 2.7. **Esiteks:** oleks uue hankemenetluse korraldamine võtnud aega vähemalt 2 kuud ja see oleks seadnud ohtu projekti abikõlblikkuse perioodi.
- 2.8. **Teiseks:** olid kõik kolm (3) pakkumust väga sarnaste maksumustega (vahe 5%), mis näitab, et ehitusprojekt ei olnud keeruline ja pakkumuse koostamine lihtne.
- 2.9. **Kolmandaks:** ehitushinnad tõusid kevadel 2022 märgatavalt ning uus pakkumus oleks tulnud veel kallim.
- 2.10. **Kokkuvõtteks:** arvestades asjaolusid ei ole toetuse saaja rikkunud ühtegi riigihangete korraldamise üldpõhimõtet. Sanksioneerida toetuse saajat ainult selle eest, et hanke eeldatav maksumus on valesti arvestatud, on ebaproportsionaalne. Kolm puuduvat päeva ei olnud hankemenetluse tulemusel olulised.

Toetuse saaja sisulised vastuväited riigihanke viitenumbriga 243498 „Magnetresonantstomograafi ostmine“

3. Toetuse saaja ei ole hankemenetluses selgituste andmisega muutnud riigihanke alusdokumente

- 3.1. Siemens Healthcare Oy Eesti filiaal esitas 20.03.2022 toetuse saajale küsimuse (ID 646702): „Gantry ekraan võimaldab kõike eelpool nimetatud nõudeid täita, väljaarvatud see, et magnetresonantstomograafil puuduvad positsioneerimis laserid. Kas sellisel juhul võib pakkumist esitada, kui seadmel on patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad? Toetuse saaja vastas 23.03.2022 järgmiselt: „Jah, hankija aktsepteerib laserite asemel ka 3D kaameratega lahenduse, kuna tehniliselt on 3D kaameratega lahendus täpsem ja patsiendi positsioneerimine kiirem.“
- 3.2. Viidatud vastuse pinnalt on rakendusüksus asunud ebaõigesti seisukohale, et toetuse saaja on hankemenetluses ülal viidatud pakkuja küsimusele vastates muutnud selgituste alusel riigihanke alusdokumente.
- 3.3. Tehnilise kirjelduse punkt 1.5.11 järgi tuli pakkuda seadet: „Magnetresonantstomograafi esipaneelil saab nuppude abil muuta tunneli ventilatsiooni taset, tunneli valgustatust; alustada, katkestada ja ajutiselt peatada skaneering; liigutada patsiendi laud landmark või „kodu“ ehk „home“ positsiooni; liigutada lauda edasi-tagasi, peatada laua liikumine, laua liikumine skaneerimispositsiooni; magnetresonantstomograafi küljes on laserite sisse-välja lülitamise nupp, landmark nupp.“
- 3.4. Siemens Healthcare Oy Eesti filiaali pakkumuses esitatud seadme kirjeldus: „Gantry Select&GO ekraan võimaldab kõike seda teha. Tunneli valgustust ja ventilatsioonitaset saab muuta. Järjestust saab käivitada ja peatada. Jogwheeli saab kasutada laua liigutamiseks: koju, patsient isotsentris, **patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad.**“
- 3.5. Kokkuvõttes on vahe selles, et positsioneerimisel kasutatakse laser positsioneerimise asemel 3D kaamera positsioneerimist, mis on **samaväärne tehnilises kirjelduses nõutud tingimusega**. Lisaks on 3D kaameratega lahendus täpsem ja patsiendi positsioneerimine kiirem ehk hankijale parem lahendus.
- 3.6. **Sanktsioneerida toetuse saajat selle eest, et ta valis parema lahenduse, on lubamatu.**

4. Toetuse saaja ei ole seadnud ebaselgeid hanketingimusi

- 4.1. Vastavalt hanke tingimustele peab pakutav meditsiiniseade omama garantiid. Garantii perioodil hooldab seadet pakkuja. Garantijärgse hoolduse otsustab hankija garantiid perioodi lõpus. Nimetatud tingimus on fikseeritud ka hankelepingu p 2.3.
- 4.2. Toetuse saajale jääb arusaamatuks, mis rakendusüksusele jääb ebaselgeks? Kõik pakkujad said nimetatud tingimusest aru ja täiendavaid küsimusi selle kohta ei esitatud.
- 4.3. Lisaks jääb arusaamatuks rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus otsuse p 2.2.2 osas, kus rakendusüksus on seisukohal, et toetuse saaja ei ole järginud **RHS § 98 lõikest 1 tulenevat tingimust ja RHS § 3 punktist 2 ja punktist 3 tulenevaid üldpõhimõtteid ning on seega rikkunud**

talle pandud kohustust järgida riigihangete seadust. Samuti on toetuse saaja rikkunud meetme määruse § 17 pandud kohustust järgida õigusakte.

RHS § 98. Pakkuja ja taotleja kvalifikatsiooni kontrollimine

(1) Hankija võib kontrollida pakkuja või taotleja sobivust tegeleda hankelepingu täitmiseks vajaliku kutsetööga ja kehtestada kvalifitseerimise tingimused tema majanduslikule ja finantsseisundile ning tehnilisele ja kutsealasele pädevusele. Kvalifitseerimise tingimused peavad vastama hankelepingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja otstarbele ning olema nendega proportsionaalsed.

- 4.4. Otsuse p 4.3 räägitakse aga lepingupartnerite valiku erapooletusest ja kuidas see aitab välistada seda, et hankes tehakse meelevaldseid eelistusi.
- 4.5. **Rakendusüksuse otsusest ei selgu rikkumine.**
- 4.6. Rakendusüksus on oma otsuse p 2.3.3 ka ise hinnanud, et ei ole võimalik tõsikindlalt väita, et etteheidetava rikkumise puudumise korral oleks hanke nr 243498 tulemus olnud teistsugune.
- 4.7. Toetuse saaja ei ole esitanud taotlust garantiijärgse hoolduse rahastamiseks, millest tulenevalt ei saa rakendusüksus ka hinnata garantiijärgse hoolduse rahalist mõju ja koostada selle põhjal finantskorrektsiooni otsust.

5. Vastavaks ja edukaks tunnistati pakkuja, kes vastas kõigile vastavustingimustele

- 5.1. Rakendusüksuse väidab, et toetuse saaja on tunnistanud vastavaks mittevastava pakkumuse.
- 5.2. Vastavalt RHS § 114 lg-le 2 võib hankija tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.
- 5.3. Kokkuvõtteks: vastavaks ja edukaks tunnistati pakkuja, kes vastas RHAD tingimusele. Vastav otsus oli sisuline ja õige ning kooskõlas kehtiva õiguse, õiguspraktika ja RHAD vastavustingimuse sisuga.

6. Otsuse koostamisel ei ole nõuetekohaselt teostatud kaalutusõigust ega järgitud proportsionaalsuse põhimõtteid. Väidetavatele rikkumistele omistatud finantskorrektsiooni määr on selgelt ebaproportsionaalne

- 6.1. Haldusmenetluse seadusest (edaspidi **HMS**) §-st 54 tulenevad haldusaktile järgmised nõuded: (i) materiaalne ehk sisuline õiguspärasus: õiguslik alus, kooskõla kehtiva õigusega, proportsionaalsus, kaalutusvigade puudumine ja õiguse üldpõhimõtete (sh proportsionaalsus) järgimine; (ii) formaalne õiguspärasus: pädevusnõuded, menetlusnõuded, vorminõuded.
- 6.2. Proportsionaalsuse põhimõte on ka Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõte ning Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et nii EL õiguse kui ka EL õigusaktidele tugineva riigisisese õiguse rakendamisel tuleb arvestada EL õiguse üldpõhimõtetega, sh proportsionaalsuse põhimõttega. Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab liikmesriigi poolt EL õiguse alusel loodud sanktsioonisüsteem vastama nii tõhususe, võrdse kohtlemise kui ka proportsionaalsuse

põhimõtetele.¹ Samuti on sellisel seisukohal ka Riigikohus.²

- 6.3. Rakendusüksusel on kohustus teostada sanktsioonide rakendamisel kaalutusõigust nõuetekohaselt arvestades seejuures konkreetse juhtumi asjaoludega. Finantskorrektsiooni rakendamine määratud ulatuses on vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega. Rakendusüksus ei ole finantskorrektsiooni protsendi määramisel lähtunud asjakohastest kaalutlustest.
- 6.4. **Eelkirjeldatud asjaolusid arvestades on finantskorrektsiooni rakendamine hankes 250554 5% ja hankes 243498 25 % ulatuses selgelt ebaproportsionaalne ega täida oma eesmärki.**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mart Moorlat
Toetuse saaja esindaja

¹ EKo liidetud kohtuasjades 201/85 ja 202/85, P 10; EKo C-313/99, p 35; EKo liidetud kohtuasjades C-231/00, C-303/00 ja C 451/00, p 57) ning EKo C-1/06, p 40.

² Vt RKHko 3-3-1-80-08, p 12; RKHko 3-3-1-79-08, p 15; RKHko 3-3-1-77-14, p 17.